

Bøgerne

Løseligt anslået råder Haderslev Katedralskoles bibliotek over lige godt **25.000 bind**. Heraf er ca. to tredjedele mere end 50 år gamle. Af denne gruppe går en betragtelig del endog meget langt tilbage. Ældst er naturligvis de fem "inkunabler", der stammer fra bogtrykkerkunstens barndom i **1400-tallet**. Derefter følger bøgerne fra **1500-tallet** – præcis 39 i alt. Mange af disse bøger er store sjældenheder og særdeles kostbare.

I dette bogportræt handler det om bøgerne i det næste århundrede: **1600-tallet**. 116 titler dukker der op, når man filtrerer en søgning på bibliotekets Cicero-base til årene fra **1600** til **1699**. Det er – alt andet lige – et svimlende antal og dækker – ligesom i de to første grupper - over store sjældenheder. Men nyt er nu et videre **udsyn mod verden** og en **større mangfoldighed** i emner og videnskabelig metode. Uden overdrivelse kan mange beskrives som **monumenter i dansk og europæisk idehistorie**. Lidt statistik kan illustrere dette:

38 bøger ligger indenfor gruppen "**klassiske værker**", d.v.s. bøger, der går tilbage til den klassiske – først og fremmest romerske – oldtid.

25 bøger hører til under "**Nordisk historie og jura**". Her er vi altså tættere på de hjemlige breddegrader og den tid, bøgerne selv var et produkt af.

9 bøger er enten **rejseskildringer** eller **geografiske beskrivelser** af fremmede lande, såvel i Europa som ude i verden.

Resten af bøgerne – **44 i alt** – er vanskeligere at kategorisere. Her er der tale om **ordbøger, salmebøger, krøniker, teologiske værker** m.m.

Forfatterne

Det er selvfølgelig omsonst at opregne alle forfatterne. Uden problemer kan navnene på 68 af dem identificeres. Disse kan igen groft inddeles i to hovedgrupper: De **klassiske forfattere** og **forskere, digtere m.v. fra 1600-tallet**. Stedfortrædende for den første gruppe kan nævnes:

- **Publius Ovidius Naso** (ca. 43 f.Kr.-17 e.Kr.), bedre kendt som den romerske digter **Ovid**, hvis *Ars Amatoria* ("Elskovskunsten") skolen har i en udgave fra **1601**.
- **Ammianus Marcellinus** (født ca. 330 e.Kr.), forfatter til en af hovedkilderne til senantikken historie, *Res Gestae*, om Romerrigets historie fra år **96** til **378 e.Kr.**

I den anden gruppe optræder **danske navne** som:

- **Peder Syv** (1631-1702), forfatter til en af de ældste beskrivelser af det danske sprog.
- **Claus Christoffersen Lyschander** (1558-1624), den "kongelige historiograf", der beskrev ikke bare kongeslægten, men også Danmarks og Grønlands historie.

Skelsættende på **den europæiske scene** var forfattere som:

- **Samuel von Pufendorff** (1632-1694), tysk jurist, filosof og historiker, repræsenteret med hele fire værker i skolens samling. Han anses som en af grundlæggerne af moderne statsretsteori.
- **Jacques-Auguste de Thou** (1553-1617), der ikke blot var pioner indenfor moderne historieforskning, men tillige forfatter til skolens tre bind store eksemplar fra **1614** af *Historiarum sui temporis* ("Hans egen tids historie"), et hovedværk om Frankrigs omtumlede historie omkring år **1600**.

Baggrunden

Man kan gribe en stak på 116 bøger fra **1600-tallet** an på mange forskellige måder. En er at spørge, **hvad de fortæller om tiden – 1600-tallet?**

Ét svar kunne være: **En altoverskyggende interesse for den klassiske oldtid** – siden renesansen den faste ramme og inspirationskilde i en tid, hvor meget ellers var i opbrud. Et andet svar er: Samlingen dokumenterer udviklingen henimod det **statssystem, vi i mangt og meget stadigvæk er en del af**. Her handler det om de europæiske stater oprindelse, deres sprog, deres indbyrdes forhold, ja, i det hele taget: Magt, lov og ret - både på det nære plan og ude i den store verden.

Det næste spørgsmål er så, om det var den slags, der blev undervist i på vores skole i **1600-tallet?** Klart nej! Massevis af tid og kræfter gik ganske vist med at terpe det **sprog, langt de fleste af disse bøger blev skrevet på: Latin**. Det var derfor, skolen hed en "latinskole". Hvis du vil se det sort på hvidt... ja, så velkommen til at dykke ned i skolens **1600-tals-bøger!** Det er så helt og aldeles forskelligt fra den måde, der drives skole og gymnasium på i dag, som tænkes kan. Eller er det?

En anden pointe er, at stort set **ingen af bøgerne overhovedet stod på skolen** dengang for 400 år siden - al den stund skolens bibliotek først blev oprettet ca. 100 år senere, sidst i **1700-tallet**.

Heraf følger, at langt de fleste af de bøger, vi her snakker om, først er kommet i skolens eje langt senere - højst sandsynligt i **1800-tallet**, da skolen indiskutabelt var at betragte som lidt af en **videnskabelig institution**, hvilende på høje krav om indsigt i den originale videnskabelige litteratur.